

Poročilo o udeležbi na seminarju: The 21st century doctorate - sharing European developments;

Bruselj, Belgija, 18. marec 2011

Dne 18. marca 2011 sem se udeležil mednarodnega seminarja v okviru Bolonjskega procesa na temo razvoja doktorskih študijev v EU (The 21st century doctorate - sharing European developments), ki ga je organizirala QAA Scotland in je potekal v Scotland House v Bruslju, Belgija. Posebna pozornost na seminarju je bila vsmerjena na ključna odprta vprašanja glede organizacije in izvedbe doktorskih študijskih programov: zagotavljanje kakovosti doktorskih programov, mobilnost študentov, organizacija doktorskih šol, trajanje programov in povezave z raziskovalnimi inštitucijami. Posebej so bile podane izkušnje iz univerz v GB, Škotski in Irski. Vodja EUA – Council for doctoral Education, T. Jorgensen je podal evropske smernice razvoja doktorskega študija in predstavil salzburška priporočila. Skupno vsem doktorskim programom je, da so raziskovalno vsmerjeni (pogoj za doktorat je prispevek k znanosti). Nekateri doktorske šole v UK ponujajo tudi strokovne doktorate, ki so vsmerjeni v prakso in sodelovanje z industrijo, namenjeni reševanju aplikativnih problemov v industriji.

Izkušnje na različnih EU univerzah kažejo, da je za uspešen zaključek kakovostnega doktorata tipično potrebno 4 leta za redne študente in 5 do 6 let za »part time« študente, ki študirajo ob delu. V EU je v zadnjih letih izrazito naraslo število doktorskih programov. Organizacijske oblike so zelo različne. V nekaterih državah so doktorski programi regulirani s strani države (v zakonodaji), kot prvi in drugi cikel bolonjskega študija, v drugih so popolnoma v domeni univerz. Obe varianti imata prednosti in slabosti. Obstaja nevarnost pre-reguliranja doktorskih študijev s strani države, kar univerzam odvzame potrebno fleksibilnost in možnost hitrega odziva na potrebe družbe pri pripravah sprememb ali novih doktorskih programov. Potrebna je transparentna metodologija zagotavljanja kakovosti doktorskih programov (kot npr. mednarodna komisija za oceno doktorskega dela). Uveljavljeni postopki QA iz prvih dveh ciklov niso ustrezni, zato je potrebno najti nove rešitve QA, ki naj bodo enake za tehniško naravoslovne kot tudi za humanistične programe. Poseben izziv iz stališča QA so skupni doktorski programi. Kot pomemben element zagotavljanja kakovosti je izbira doktorskih študentov ob vpisu, ki je praviloma popolnoma prepuščena univerzam, da strokovno ocenijo, ali je kandidat primeren in sposoben za študij na izbranem programu (npr. izbira študentov je podobna kot izbira za sprejem v službo). Doktorski programi ponujajo različne obsege organiziranih oblik študija (tipično 30 do 60 ECTS) poleg raziskovalnega dela. Pri pripravi programov se je potrebno zavedati, da mora študent poleg specifičnih kompetenc pridobiti tudi širše, generične kompetence. V okviru QA je ključno redno spremljanje raziskovalnega dela študentov (trimesečna poročanja, redno sodelovanje z mentorjem, usposabljanje mentorjev, zagotavljanje ustrezne raziskovalne infrastrukture, ocenjevanje raziskovalnega dela študentov v okviru ECTS sistema ..).

Za kakovosten razvoj doktorskih študijev je ključno stabilno financiranje programov oz. neposredno doktorskih študentov s strani države ali zainteresiranih gospodarskih ustanov. V okviru doktorskih programov je potrebno zagotavljati mobilnost študentov in profesorjev. Primer dobre prakse za mobilnost so tudi mednarodni centri za raziskave, (kot npr. Max Planck v Nemčiji), kjer študentje lahko opravijo del svojih raziskav. Predstavljene so bili tudi primeri dobre prakse v UK pri izvajanju doktorskih študijev za tuje študente izven UK. Posebnost take organizacije so pripravljali raziskovalni magisteriji za študente, ki nimajo primernega predznanja za neposredni vstop v doktorski študij, nudenje širše pomoči študentom in praviloma tudi bistveno višje šolnine za tuje študente, kot za domače.

Predstavniki EU študentskega združenja je opozoril na pomen zagotavljanja statusa in socialnih pravic doktorskih študentov (ali bolje doktorskih kandidatov, ker to niso klasični študentje, prej mladi raziskovalci).

Nova Gorica, 25. 3. 2011

prof. dr. Iztok Arčon

